

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 148/08-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Lubyho vo veci sťažnosti V. M., P., zastúpeného advokátom JUDr. V. B., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 850/1996, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. M. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 850/1996 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 850/1996 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. V. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 160 000 Sk (slovom stošesťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť V. M. trovy právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisíc sedemsto tridsať dva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. V. B., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. apríla 2008 doručená sťažnosť V. M., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. V. B., Ž., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 20 C 850/1996.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 22. júla 1996 domáhal pred okresným súdom priznania náhrady škody voči odporcom v 1. a 2. rade (ďalej aj „odporcovia“) z dôvodu ublíženia na zdraví na základe právoplatného trestného rozkazu okresného súdu sp. zn. 1 T 187/96 z 15. apríla 1996. Sťažovateľ podal doplňujúci návrh 8. júla 1998 s priložením bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, ako aj rozdielu na strate zárobku počas jeho práceneschopnosti.

Sťažovateľ ďalej uvádza:

„Keďže Okresný súd v Žiline dodnes nerozhodol vo veci od roku 1996 dodnes, cítim sa ukrátený vo svojich právach z dôvodov zbytočných prietáhov prerokovania veci, čím súd porušil i čl. 48 ods. 2 Ústavy SR napriek tomu že môj zástupca urgenciou zo dňa 26. 1. 1998 dožadoval sa u Okresného súdu v Žiline vytýčenia termínu pojednávania v tejto veci...

S prihliadnutím na horeuvedené zdv. žiadam, aby ústavný súd v tejto veci vykonal konanie a vyvodil z toho závery.“

Právny zástupca sťažovateľa podaním z 18. júna 2008 doručeným ústavnému súdu 24. júna 2008 doplnil petit sťažnosti nasledovne:

„Vzhľadom na to, že zbytočné prietahy v tejto veci trvali u Okresného súdu v Žiline 12 rokov a sťažovateľ márne čakal na prejednanie tejto veci dodnes, navrhujem, aby Ústavný súd pri prejednávaní tejto veci priznal sťažovateľovi z titulu nemajetkovej ujmy finančnú náhradu v sume 200.000.- Sk.

Súčasne v tejto veci uplatňujem trovy právneho zastúpenia právnym zástupcom sťažovateľa podľa §-u 11 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. a to za 2 úkony po á 3.176.- Sk plus paušál 2x po 190.- Sk, spolu 6.732.- Sk s návrhom na poukázanie na účet právneho zástupcu... do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 148/08-9 z 24. apríla 2008 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa a podpredseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a podpredsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vo vyjadrení okresného súdu sp. zn. 1SprS/165/08 z 23. mája 2008, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 30. mája 2008, podpredseda okresného súdu uviedol:

„Podľa vyjadrenia konajúceho sudcu, problém s prejednaním tejto veci spočíva v znaleckých dokazovaniach. V odbore zdravotníctva v odvetví chirurgia, traumatológia je

problém ustanoviť znalca, keďže počet znalcov sa znižuje. Znalecký ústav je na Slovensku v tomto odbore už len jeden. Okrem toho sú znalci vyťažení prácou najmä úkonmi v trestnom konaní. Je škodou, že justičná čakatelka, ktorá sa pracne pokúšala nájsť funkčného znalca, nevyhotovila do spisu záznamy o všetkých telefonátoch a mailoch. Vo veci však už bol vypracovaný kontrolný znalecký posudok a navrhovateľ sa k nemu vyjadril. Iné návrhy na dokazovanie nie sú a bol určený termín pojednávania na deň 3. 7. 2008, kedy súd vec prejedná a rozhodne.

Po oboznámení sa so stanoviskom sudcu a spisovým materiálom konštatujem, že k zdržaniu pri vybavovaní tejto veci došlo predovšetkým v súvislosti s problémami, ktoré vznikli pri ustanovovaní znalca a následnom vypracovaní kontrolného znaleckého posudku. Vzhľadom na nedostatok znalcov v tomto odbore bol problém vo veci ustanoviť znalca, ktorý by včas vypracoval znalecký posudok. Táto okolnosť teda bránila súdu, aby vo veci rozhodol skôr. Za nedostatok znalcov zapísaných v znaleckých zoznamoch pritom Okresný súd Žilina nemôže niesť zodpovednosť. Preto ústavnému súdu navrhujem, aby túto okolnosť zbral do úvahy pri rozhodovaní o podanej sťažnosti sťažovateľa.“

K vyjadreniu okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu zaujal právny zástupca sťažovateľa stanovisko, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 13. júna 2008. V stanovisku sa okrem iného uvádza:

„Vzhľadom na to, že súd o veci nerozhodol takmer po 12 rokoch, tvrdenie o problémoch v znaleckom dokazovaní - nedostatku znalcov pokladáme za účelové z dôvodu, že strata na zárobku počas PN bola nesporne preukázaná ako i ohodnotenie bolestného, ktoré vypracovali ošetrojúci odborní lekári v čase liečenia. Znalecké dokazovanie znalcom po značnom časovom odstupe by bolo irelevantné a nesplnilo by svoj účel, pretože to by sa mohlo týkať len sťaženia spoločenského uplatnenia, o ktorom rozhodol Znalecký ústav Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach na návrh sťažovateľa.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 850/1996.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza ústavný súd zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať len také, ktoré smeruje efektívne a v primeranom čase k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd zistil, že predmetom konania je rozhodovanie o žalobe o určenie náhrady škody v súvislosti s ublížením na zdraví s príslušenstvom. Predmetnú vec po právnej stránke nemožno označiť za zložitú. Zo skutkového hľadiska však ústavný súd považuje predmetnú vec za pomerne zložitú, a to s prihliadnutím na potrebu vypracovania viacerých znaleckých posudkov (IV. ÚS 244/04, IV. ÚS 41/07).

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní predloženého spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k predĺženiu predmetného konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 20 C 850/1996 ústavný súd zistil, že okresnému súdu bol 22. júla 1996 doručený návrh (žaloba) sťažovateľa na náhradu škody v súvislosti s ublížením na zdraví proti odporcom v 1. a 2. rade. Okresný súd vydal 23. júla 1996 pokyn na doručenie žaloby odporcom, ktorých vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 30. júla 1996. Následne bol okresný súd nečinný do 30. apríla 1998, kedy vydal pokyn na doručenie prípisu Štátnemu majetku K. (ďalej len „štátny majetok“) a 11. júna 1998 nariadil termín pojednávania na 16. júl 1998.

Na pojednávaní 16. júla 1998 okresný súd vykonal dokazovanie vo veci a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania. Okresný súd prípismi z 20. júla 1998 požiadal Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, Dopravný inšpektorát Žilina a štátny majetok o oznámenie skutočností týkajúcich sa predmetu konania. Odpovede na uvedené prípisy boli okresnému súdu doručené 4. a 12. augusta 1998, pričom 14. augusta 1998 bol tomuto súdu doručený návrh sťažovateľa na zastavenie konania v časti týkajúcej sa bolestného. V ďalšom období bol okresný súd nečinný do 8. marca 1999, keď vydal pokyn na doručenie návrhu sťažovateľa odporcom a uznesením č. k. 20 C 850/96-62 zo 16. apríla 1999 konanie v časti týkajúcej sa bolestného zastavil. Okresný súd uznesením č. k. 20 C 850/96-65 z 5. augusta 1999 uložil odporcom, aby v určenej lehote uhradili preddavok na trovy znaleckého dokazovania (preddavok uhradený 16. a 20. augusta 1999, záznamy okresného súdu o zložení preddavku zo 17. a 25. augusta 1999). Následne bol okresný súd opäťovne nečinný do 4. decembra 2003, keď uznesením č. k. 20 C 850/96-72 zo 4. decembra 2003 nariadil znalecké

dokazovanie znalcom z odboru traumatológie a uložil mu vypracovať znalecký posudok v lehote jedného mesiaca. Okresný súd vydal 8. januára 2004 pokyn na vypravenie prípisu znalcom, aby prevzal spisový materiál a prípisom z 15. marca 2004 urgoval prevzatie spisu.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 18. marca 2004 poverený súdny znalec telefonicky oznámil 19. februára 2004 zákonnému sudcovi, že nechce v predmetnej veci vypracovať znalecký posudok. Okresný súd vydal 22. marca 2004 a 29. apríla 2004 pokyn na vypravenie prípisov znalcom a účastníkom konania a následne bol opätovne nečinný do 3. novembra 2004, keď uznesením č. k. 20 C 850/96-85 z 3. novembra 2004 odvolal predchádzajúceho súdneho znalca a ustanovil iného znalca na vypracovanie znaleckého posudku v lehote jedného mesiaca. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 18. januára 2005.

Okresný súd vydal 19. apríla 2005 pokyn na doručenie znaleckého posudku účastníkom konania a uznesením č. k. 20 C 850/96-106 z 19. apríla 2005 priznal znaleckú odmenu súdному znalcom. Po doručení vyjadrenia sťažovateľa k znaleckému posudku (31. mája 2005) bol okresný súd nečinný do 8. júna 2006, kedy vydal pokyn na zistenie podmienok vykonania kontrolného znaleckého dokazovania.

Uznesením okresného súdu č. k. 20 C 850/1996-124 z 15. augusta 2006 bolo nariadené kontrolné znalecké dokazovanie znaleckým ústavom z odboru zdravotníctvo - farmácia, odvetvie traumatológia a vypracovanie znaleckého posudku v lehote šesťdesiat dní (spis vypravený znaleckému ústavu 12. septembra 2006). Činnosť okresného súdu sa v ďalšom období sústredila na predlžovanie termínu v súvislosti s predložením znaleckého posudku na základe žiadostí znaleckého ústavu z 20. decembra 2006, 15. januára 2007, 13. marca 2007 a 29. mája 2007, pretože ústav nevedel zabezpečiť vypracovanie znaleckého posudku v určenej lehote v dôsledku veľkej pracovnej záťažnosti lekárov - špecialistov.

Okresný súd prípismi z 31. júla 2007 a 21. januára 2008 požiadal znalecký ústav o uvedenie reálneho termínu predloženia znaleckého posudku. Po doručení znaleckého posudku okresnému súdu (7. apríla 2008) bol vydaný pokyn na jeho doručenie účastníkom

konania, pričom 21. mája 2008 okresný súd nariadil termín pojednávania na 3. júl 2008 a uznesením č. k. 20 C 850/1996-154 pripustil zmenu žalobného návrhu sťažovateľa v časti týkajúcej sa finančných nárokov.

Vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu (najmä od 30. júla 1996 do 30. apríla 1998, od 25. augusta 1999 do 4. decembra 2003, od 29. apríla 2004 do 3. novembra 2004, od 31. mája 2005 do 8. júna 2006) a jeho neefektívnu činnosť pri zabezpečovaní znaleckého dokazovania ústavný súd dospel k záveru, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 20 C 850/1996 došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Napriek skutočnosti, že sťažovateľ nežiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v namietanom konaní bez zbytočných priet'ahov, ústavný súd vydal uvedený príkaz podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde s prihliadnutím na to, že konanie nie je napriek tomu, že trvá takmer 12 rokov, dosiaľ právoplatne skončené.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk s poukázaním na skutočnosť, že „*márne čakal na prejednanie tejto veci dodnes...*“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým dĺžku obdobia, v ktorom došlo podľa zistení ústavného súdu k zbytočným preťahom zavineným okresným súdom, správanie sťažovateľa ako účastníka konania a s prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku namietaného konania, a v neposlednom rade aj na povahu predmetnej veci (náhrada škody na zdraví) ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 160 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. V. B. Ústavný súd úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) vykonané v roku 2008, a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to v sume dvakrát 3 176 Sk (§ 11 ods. 2 vyhlášky) a dvakrát 190 Sk režijný paušál v zmysle doplňujúceho vyjadrenia právneho zástupcu z 18. júna 2008 (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná

v požadovanej sume 6 732 Sk. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2008